

Mehiläispesän hoitaminen vuoden ympäri

on kokonaisuus, jossa on monia osa-alueita.

Tehdään kalustoa, lisätään laatikoita, estetään parvia, kerätään hunajaa, lingotaan, purkitetaan ja myydään.

Tarhaajien kiinnostus eri työvaiheisiin vaihtelee, ja kaikilla on hommia, jotka eivät oikeastaan kiinnosta, mutta on pakko tehdä osana mehiläishoidon pakollisia työvaiheita.

Varroapunkki on mehiläishoidossa häntä, joka heiluttaa koiraa

Tuskin kukaan mehiläishoitajista pitää varroapunkkien torjuntaa mehiläishoidon hauskimpana hetkenä. Käytännössä se on kuitenkin tärkein pakollinen työvaihe. Sillä kaikesta muusta mehiläiset voivat selvitä, mutta ilman kunnollista punkkitorjuntaa normaalit pesät näyttävät elävän vain vuoden tai pari. Punkkiongelmia ilmoittavat tulostaan ennakkoon vain niille tarhaajille, jotka seuraavat säännöllisesti punkkimääriä pesissä. Suurin osa tarhaajista ei kuitenkaan seuraa punkkimääriä edes satunnaisesti. Näin ollen minulle ei ollut yllätys, että viime talvena lähes kaikki suuria tappiota kokeneet tarhaajat huomasivat punkkiongelman vasta kuolleita pesiä tutkittaessa. Vain kymmenisen

Kuva Anneli Salonen

prosenttia tarhaajista seuraa kunnolla punkkimääriä verkkopohjan tai pölysokerin avulla.

Ennakoi – älä anna punkkien tai talven yllättää!

Viime talvena suurin syy poikkeuksellisen suurin tarhaajakohtaisiin tappioihin oli syksy 2010. Tuolloin rankka lumisade aloitti talven kertaheitolla ja monet tarhaajat jättivät oksaalihappokäsittelyn tekemättä. Tästä seurasi kesällä 2011 suuret punkkimäärät, jotka lopulta tappoivat pesät syksyn 2011 punkkitorjunnosta huolimatta. Osasyynä oli poikkeuksellisen aikainen kevät ja lämmin syksy viime vuonna. Tämä vuosi on ollut punkeille paljon huonompi, sillä sikiöinti alkoi keväällä myöhään. Monet pesät vähensivät

sikiöintiä huonon sadon vuoksi jo heinäkuulla ja syksykin on ollut saateinen ja kylmä (ks. viereisen sivun taulukko).

Oksaalihappotiputuksen oikea ajankohta on heti sen jälkeen kun viimeiset sikiöt ovat kuoriutuneet.

Varminta on tarkistaa pesien tilanne, mutta valitettavan harvat tarhaajat viitsivät. Ainakin isojen tarhaajien tulee tarkistaa osa pesistä ennen kaikkien hapotusta. Viimeisimmät sikiöt löytyvät yleensä niistä pesistä, joihin on vaihdettu nuorimmat emot. Tätä kirjoittaessani syyskuun 17. päivä omissa pesissäni Keski-Suomessa on vielä yleisesti muniä, joten sikiöitä on vielä pitkän matkaa lokakuulle. Pesät ovat suhteellisen varmasti sikiöttömiä vasta marras-joulukuulla.

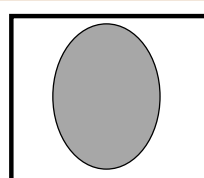
Oksaalihappoliuoksen valmistaminen

7,5 g oksaalihappoa liuotetaan 1 dl:aan lämmintä vettä, ja liuokseen liuotetaan vielä 100 g sokeria. Annos riittää 3–5 pesälle. Säilytä valmis liuos kylmässä, käytä huoneenlämpöisenä. Älä käytä ylivuotista liuosta.

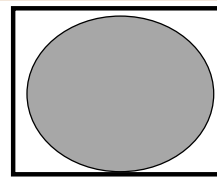
Annostele oikein pesille

Oksaalihappoa laitetaan pesään mehiläismäärän mukaan. Tiputtele oksaalihappo esim. muoviruiskulla mehiläisten päälle kakkuväleihin. 4 ml/ täysin miehitetty langstroth-laatikon kakkuväli. Puoliksi mehiläisten täyttämään langstroth-pesään 20 ml, täpötäyteen 40 ml. Erittäin vahvaan kaksiosastoiseen pesään voi laittaa maksimimäärän 50 ml.

Oksaalihapon annostelu pesille

Puoliksi täynnä
20 ml

Melko täynnä
30 ml

Aivan täynnä
40 ml

2- osastoisilla määrä jaetaan osastojen kesken

Sään aiheuttamat erot varroapunkkien lisääntymisessä eri vuosien välillä 2011-2012

Punkkimäärien teoreettinen lisääntymien kuukausittain sikiöinnin perusteella

	maaliskuu	huhtikuu	toukokuu	kesäkuu	heinäkuu	elokuu	syyskuu
2011	1	2	4	8	16	32	50
2012	1	1	2	4	6	10	14

Sikiöinti laajentui 2012 myöhemmin

Heikko sato vähensi sikiöintiä heinäkuun lopulla 2012

lämmin syksy tuki sikiöintiä 2011

lopputuloksena suuri ero punkkien lisääntymisessä vuosien välillä

Oksaalihappokäsittely sikiöttömänä aikana on pakollinen toimenpide mehiläishoidossa

Viime talven tappiot näyttivät, kuinka yhdenkin oksaalihappokäsittelyn jättäminen väliin on nykypäivänä suuri riski. Usealta talvelta 2010/11 torjunnan tekemättä jättäneeltä tarhaajalta kuoli viime talvena punkki-ongelmiin 50–95 % pesistä muista torjunnoista huolimatta. Oksaalihappokäsittely on tärkeä, koska se on oikein tehtynä tehokkain nykyisistä torjuntatavoista. Oksaalihappotiputuksen vaihtoehtona on käytetty oksaalihappokaasutusta.

Tutkimusten mukaan menetelmien välillä ei ole tehossa merkittäviä eroja. Tiputus ei vaadi kalliita välineitä ja on nopeampi tehdä, mutta pesät joutuu aukaisemaan käsittelyä varten. Kaksiosastoinen pesä tulee käsitellä myös alaosastoon, jos mehiläiset eivät näy kunnolla ylhäältä. Oksaalihappokaasutus vaatii oman laitteen, akun virtalähteeksi ja vie enemmän aikaa. Lisäksi kaasua ei ole terveellistä hengittää, joten hengityssuojain on asiallinen varuste. Neuvojana olen ohjannut tarhaajia ensisijaisesti tiputukseen, koska tiedän, että kaikki eivät ole valmiita hankkimaan 50–100 euron laitetta kaasutukseen. Mutta kaasutus kiinnostaa monia ja tarhaajat ovat tehneet itse entistä parempia laitteita, jotka kuumentavat oksaalihapon kaasuksi ja lisäksi puhaltavat kaasun pesään.

A

Kuvat A ja B

Tarmo ja Teppo Laaksosen oksaalihappokuumennin asetetaan pesän päälle ja höyry johdetaan välikaton keskellä olevasta reiästä. Oksaalihappo annostellaan akulla lämpiävään kuumennuslusikkaan ja pieni sähköpuhallin tehostaa kaasun leviämistä pesään.

Kuvat Teppo Laaksosen

B

Kuvat 1 - 3

Aimo Nurmisen oksaalihappokaasutin käyttää tavallista akkukäyttöistä kuumennuslusikkaa.

Lusikka laitetaan metallisen kotelon kautta pesän suuaukolle ja sähköpuhallin tehostaa kaasun leviämistä pesään kuumennuksen aikana.

Tehon lisäämiseksi pesä tukietaan kaasutuksen ajaksi.

Kuvat Aimo Nurminen

1

2

3